

فهرست

ادبیات و علوم
انسانی

علوم و معارف
اسلامی

ریاضی فیزیک

علوم تجربی

تاریخ (۲)

(از بعثت پیامبر اسلام تا پایان صفویه)

دوره دوم متوسطه / پایه یازدهم نظری

علوم تجربی

ریاضی فیزیک

علوم و معارف اسلامی

ادبیات و علوم انسانی

جدول هدف - محتوا و ارزشیابی کتاب درسی تاریخ (۲) (۱۱۲۱۹) به تفکیک دروس، سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۳

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی			بارم بندی	
			فرایندی				
			پایان‌آوردن	فهمیدن	کار بستن	نوبت اول	نوبت دوم
آشنایی با انواع گوناگون منابع پژوهش نوشتاری و غیر نوشتاری و مقایسه آنها، ضمن جستجو و بررسی شواهد و مدارک	منابع غیرنوشتاری را طبقه‌بندی کرده و ارزیابی کند؛	درس یک؛ منابع پژوهش در تاریخ اسلام و ایران دوره اسلامی	*	*		۳-۱ نمره	درس یک و دو مجموعه ۱/۵ نمره دارد که نحوه اختصاص نمره به نظر طراح سؤال بستگی دارد.
	مراجع و منابع نوشتاری را طبقه‌بندی کرده و ارزیابی کند		*	*			
	انواع کتاب‌های تاریخی را طبقه‌بندی کرده، تفاوت‌های آنها را بیان و ارزیابی کند		*	*			
	منابع دست اول را تشخیص داده و مهارت‌های اولیه در تحلیل و ارزیابی داده‌ها و منابع تاریخی را نشان دهد.				*		
آشنایی با شیوه‌های سنجش اعتبار شواهد و مدارک تاریخی	ارزش و اهمیت سنجش اعتبار شواهد و مدارک را در پژوهش تاریخی بیان کند؛	درس دو؛ روش پژوهش در تاریخ	*	*		۳-۱ نمره	
	روش و معیارهای سنجش اعتبار اخبار و منابع تاریخی را توضیح دهد؛		*	*			
	با استفاده از شواهد و مدارک، اعتبار برخی اخبار و منابع تاریخی را ارزیابی کند؛		*				
	روش‌های تاریخ‌نگاری توسط مورخان دوره اسلامی را طبقه‌بندی کرده، مقایسه و ارزیابی کند؛		*	*			
	روش ارائه و تنظیم داده‌ها توسط مورخان دوره اسلامی را طبقه‌بندی کرده و مقایسه کند.		*	*			

اهداف کلی		اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی			بارم بندی	
				فرایندی				
				پادآوردن	فهمیدن	کار بستن	نوبت اول	نوبت دوم
بررسی و تحلیل وضعیت سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی شبه جزیره عربستان در آستانه بعثت پیامبر، آثار و نتایج تلاش‌های رسول خدا و پیروانش برای دعوت به اسلام و عکس العمل دشمنان آنان در مکه با استفاده از شواهد و مدارک برگرفته از قرآن و سایر منابع و پژوهش‌های تاریخی		موقعیت جغرافیایی و شرایط اقلیمی شبه جزیره عربستان توضیح داده و تأثیر آن را بر وضعیت سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی آن شبه جزیره در آستانه ظهور اسلام را بیان کند؛	درس سه؛ اسلام در مکه		*		۳-۱ نمره	درس سه و چهار مجموعاً ۲ نمره دارد که نحوه اختصاص نمره به تظیر طرح سؤال بستگی دارد.
		جاهلیت را توضیح داده و ویژگی‌های جامعه جاهلی را بیان کند؛		*	*			
		وضعیت سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و اعتقادی ساکنان شبه جزیره عربستان هنگام بعثت پیامبر اسلام (ص) را توضیح داده و تأثیر آنها بر شکل گیری جامعه جاهلی را بیان کند؛		*	*			
		فرازهای مهم زندگی حضرت رسول (ص) از ولادت تا بعثت را از متن درس استخراج کرده و روی نمودار خط زمان نشان دهد؛			*			
		بعثت حضرت رسول (ص) و مراحل دعوت به اسلام توسط ایشان را توضیح دهد؛		*	*			
		موقعیت اجتماعی نخستین گروه‌های گرونده به اسلام و عوامل مؤثر بر اسلام آوردن آنان را توضیح داده و ارزیابی کند؛		*				
		زمینه، علل، آثار و پیامدهای واکنش‌های متفاوت افراد و گروه‌های مختلف در برابر دعوت پیامبر(ص) به اسلام در مکه را با بهره‌گیری از آیات قرآن کریم و دیگر شواهد و مدارک تاریخی را توضیح دهد؛		*	*			
		اقدامات پیامبر و مسلمانان را در برابر مخالفت‌ها و دشمنی‌های مشرکان را فهرست کرده و توضیح دهد.		*	*			

درس سه و چهار مجموعاً ۲ نمره دارد که نحوه اختصاص نمره به تضرط طرح سؤال بستگی دارد.

اهداف کلی		اهداف جزئی		عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی		
					فرایندی		
بارم بندی		پادآورین	فهمین		کارستن		
نوبت اول	نوبت دوم		*		درس چهار: امت و حکومت نبوی(ص) در مدینه		
۳۱ نمره			*	*			
			*	*			
		*	*	*			
		*	*	*			
		*	*	*			
		*	*	*			
		*	*	*			
		*	*	*			
		*	*	*			
		*	*	*			
		*	*	*			
*	*	*					

اهداف کلی		اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی			بارم بندی	
				فرایندی				
				یادآوردن	فهمیدن	کار بستن	نوبت اول	نوبت دوم
بررسی و تحلیل شکل گیری نظام خلافت و علل، آثار و پیامدهای رویدادها و تحولات مهم دوران خلفای نخستین از جمله فتوحات مسلمانان با جست و جو، گردآوری و بررسی شواهد و مدارک		دیدگاه و گرایش گروه‌ها و دسته‌جات مختلف مسلمان در مسئلة جانشینی رسول خدا را توضیح داده و ارزیابی کند؛	درس پنج؛ تثبیت و گسترش اسلام در دوران خلفای نخستین	*	*	*	۳-۱ نمره	درس پنج و شش مجموعاً ۲ نمره دارد که نحوه اختصاص نمره به هر درس به نظر طراح سؤال بستگی دارد.
		شیوه‌های متفاوت رسیدن به مقام خلافت در دوران خلفای نخستین را توضیح داده و ارزیابی کند؛		*	*			
		عملکرد خلفای نخستین در ابعاد سیاسی، اجتماعی و اقتصادی را توضیح داده و ارزیابی کند؛		*	*	*		
		زمینه‌ها، علل، آثار و پیامدهای سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی فتوحات مسلمانان در دوران خلفای نخستین را توضیح دهد.		*	*	*		

بارم بندی		سطوح شناختی			عنوان فصل (محتوا)	اهداف جزئی	اهداف کلی
		فرایندی					
نوبت دوم	نوبت اول	کار بستن	فهمیدن	یادآوردن			
	۳-۱ نمره		*	*	درس شش؛ امویان بر مسند قدرت	شرایط و اقدامات امویان قبل از رسیدن به خلافت را توضیح دهد؛	شناسایی و بررسی روند به قدرت رسیدن امویان، گرایش و ویژگی های خلافت آنان و نیز علل و پیامدهای قیام‌های ضداموی با جست و جو، گردآوری و بررسی شواهد و مدارک
			*			عوامل و روند به قدرت رسیدن خاندان بنی امیه در جهان اسلام را توضیح دهد؛	
		*	*			اقدامات نظامی امویان جهت گسترش سرزمین‌های اسلامی را توضیح داده و با استفاده از نقشه با دوره خلفای نخستین مقایسه کند؛	
		*	*			ویژگی جنبه‌های مختلف خلافت بنی امیه را توضیح داده و تحلیل کند؛	
		*	*	*		زمینه‌ها، دلایل و نتایج برخی جنبش‌ها و قیام‌های مهم سیاسی، اجتماعی و دینی را در دوران امویان را توضیح داده و ارزیابی کند؛	
			*	*		نقش علمی و فرهنگی امامان شیعه (امام سجاد، امام محمد باقر و امام جعفر صادق علیهم السلام) را بیان کند؛	
		*				رویدادهای سرنوشت ساز دوره امویان را از متن کتاب استخراج کرده و روی نمودار خط زمان نشان دهد؛	
			*	*		جریان قیام عباسیان و سقوط امویان را توضیح داده و علل و عوامل و آثار آن را بیان کند؛	
			*			روند شکل‌گیری حکومت اسلامی در اندلس را توضیح دهد؛	
			*			آثار و پیامدهای سیاسی و اجتماعی فتح اندلس توسط مسلمانان را شرح دهد؛	
				*			

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی			بارم بندی	
			فرایندی				
			پایه‌آوردن	فهمیدن	کار بستن	نوبت اول	نوبت دوم
شناسایی و بررسی فراز و فرود تحولات سیاسی، فرهنگی و تمدنی دوران خلافت‌های عباسیان و فاطمیان با جست و جو، گردآوری و بررسی شواهد و مدارک	اقدامات مهم و موثر در استقرار و تثبیت خلافت عباسی را توضیح دهد؛	درس هفت؛ جهان اسلام در عصر خلافت عباسی	*	*		۳-۱ نمره	درس هفت و هشت مجموعاً ۲/۵ نمره دارد که نحوه اختصاص نمره به هر درس به نظر طراح سؤال بستگی دارد.
	تقسیم‌بندی دوران خلافت عباسیان از لحاظ قدرت و نفوذ خلفا را توضیح داده، ویژگی‌های هر دوره را بیان کرده و ارزیابی کند؛		*	*			
	نقش و جایگاه ایرانیان را در دوران نیرومندی و شکوفایی حکومت عباسیان توضیح دهد؛		*	*			
	زمینه‌ها و علل شکوفایی علمی جهان اسلام را بیان کرده و جایگاه ایرانیان در فعالیت‌های علمی و فکری ارزیابی کند؛		*				
	عوامل و دلایل ضعف و تجزیه خلافت عباسیان را بیان کند؛		*				
	نظام اداری حکومت عباسیان را توصیف کند؛		*	*			
	نهضت ترجمه و تأثیر آن بر رونق و شکوفایی علمی جهان اسلام را توضیح دهد؛ عملکرد و نقش علمی و فرهنگی امامان شیعه علیهم السلام (از امام کاظم تا عصر غیبت امام مهدی) را بیان کند؛		*	*			
	در مورد اسماعیلیه و فاطمیان و روند تشکیل حکومت فاطمیان در مصر توضیح دهد؛		*	*			
	آثار و پیامدهای سیاسی و مذهبی شکل‌گیری خلافت فاطمیان در جهان اسلام را بیان کند؛		*	*			
	دستاوردهای علمی، فرهنگی و تمدنی فاطمیان را شرح دهد؛		*	*			
	رویدادهای سرنوشت ساز دوران عباسیان و فاطمیان را از متن کتاب استخراج کرده و روی نمودار خط نشان دهد؛		*				
	محدوده قلمرو مسلمان در دوران عباسیان و فاطمیان را روی نقشه نشان داده و تفاوت آنها را با دوره خلفای نخستین با استفاده از نقشه تشخیص دهد؛		*				

بارم بندی		سطوح شناختی			عنوان فصل (محتوا)	اهداف جزئی	اهداف کلی
		فرایندی					
نوبت دوم	نوبت اول	کار بستن	فهمیدن	یاد آوردن			
	۳-۱ نمره		*	*	درس هشت؛ اسلام در ایران؛ زمینه‌های ظهور تمدن اسلامی-ایرانی	اوضاع سیاسی، اجتماعی و اقتصادی ایران در اواخر حکومت ساسانیان را توضیح دهد؛	شناسایی و بررسی زمینه‌ها و روند فتح ایران و مهمترین آثار و پیامدهای سیاسی، اجتماعی و دینی تسلط اعراب مسلمان بر ایران در دو قرن نخست هجری قمری با جست و جو، گردآوری و بررسی شواهد و مدارک
		*	*	*		چگونگی فتح مناطق ایران توسط اعراب مسلمان و عوامل مؤثر بر آن را توضیح دهد؛	
			*			چگونگی اداره ایران در دو قرن نخست هجری و موقعیت ایرانیان در دوران خلفای نخستین، امویان و عباسیان را توضیح دهد؛	
		*	*			جنبش‌های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ایرانیان در قرون نخستین هجری و علل، آثار و نتایج آنها را شرح دهد؛	
		*	*			دلایل و عوامل موثر بر روند اسلام آوردن ایرانیان را توضیح دهد؛	

اهداف کلی		اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی			بارم بندی				
				فرایندی							
پادآورین	فهمیدن			کار بستن	نوبت اول	نوبت دوم					
شناسایی و بررسی زمینه‌ها، علل، آثار و پیامدهای تحولات مهم سیاسی، علمی، فرهنگی و اقتصادی ایران از تأسیس سلسله طاهریان تا پایان حکومت آل بویه با جست و جو، گردآوری و بررسی شواهد و مدارک	زمینه‌ها و علل شکل‌گیری و روند به قدرت رسیدن سلسله‌های ایرانی مسلمان در سده‌های سوم تا پنجم هجری را شرح دهد؛	وضعیت و نتایج روابط سلسله‌های ایرانی مسلمان با خلافت عباسی در ابعاد مختلف سیاسی و مذهبی را توضیح دهد؛	آثار و پیامدهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی تأسیس حکومت‌های ایرانی مسلمان در سده‌های سوم و چهارم هجری قمری را بیان کند؛	محدوده جغرافیایی سلسله‌های ایرانی سده‌های سوم تا پنجم هجری قمری را در نقشه‌های تاریخی تشخیص دهد؛	محدوده زمانی سلسله‌های ایرانی سده‌های سوم تا پنجم هجری قمری از متن کتاب استخراج کرده و روی نمودار خط زمان نشان دهد؛	سیر ترویج زبان فارسی توسط حکومت‌های ایرانی مسلمان و نقش و تأثیر آن در شکل‌گیری و استمرار هویت ایرانی-اسلامی را توضیح دهد؛	زمینه‌ها و عوامل سیاسی، اجتماعی و مذهبی رونق و شکوفایی علمی و فرهنگی ایران در سده‌های سوم تا پنجم هجری قمری را بیان کند؛	اقدامات اندیشمندان و عالمان برجسته ایرانی در سده‌های سوم تا پنجم و ارزیابی نقش آنان در تمدن ایرانی-اسلامی را توضیح دهد؛	*	*	*
									*	*	*
									*	*	*
									*	*	*
									*	*	*
									*	*	*
									*	*	*
									*	*	*
									*	*	*

اهداف کلی		اهداف جزئی		عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی			بارم بندی	
					فرایندی				
					پادآورین	فهمین	کارستن		
نوبت اول		نوبت دوم							
۲نمره				درس دهم ؛ ایران در دوران غزنوی، سلجوقی و خوارزمشاهی		*	*		
						*	*		
							*	*	
						*			
						*			
						*	*	*	
						*	*	*	
						*	*	*	
						*	*	*	
						*	*	*	
						*	*	*	
						*	*	*	
زمینه ها، علل و عوامل شکل گیری حکومت های غزنوی، سلجوقی و خوارزمشاهی را توضیح دهد؛									
وقایع مهم و آثار آنها در دوران حکومت سلسله های غزنوی، سلجوقی و خوارزمشاهی را بیان کند؛									
محدوده زمانی سلسله های ایرانی مذکور را از متن کتاب استخراج کرده و روی نمودار خط زمان نشان دهد؛									
زمینه ها و عوامل انحطاط و فروپاشی حکومت های غزنوی و سلجوقی را توضیح دهد؛									
روابط حکومت های غزنوی، سلجوقی و خوارزمشاهی با خلافت عباسی و آثار و سیاسی، مذهبی و اجتماعی این روابط را ارزیابی کند؛									
اهمیت و نقش نظام اداری و دیوان سالاران ایرانی در اداره امور و رونق و شکوفایی اقتصادی و فرهنگی حکومت های غزنوی و سلجوقی را توضیح دهد؛									
اوضاع اجتماعی، اعتقادی و اقتصادی ایران در دوران حکومت سلسله های غزنوی، سلجوقی و خوارزمشاهی را توضیح دهد؛									
دلایل و نتایج رشد شهرنشینی و تجارت در دوره سلجوقیان را تبیین و تحلیل کند؛									
علل، آثار و نتایج گسترش زبان و ادب فارسی در عصر غزنویان و سلجوقیان را توضیح دهد؛									
علل و آثار رونق و شکوفایی هنر و معماری در دوره سلجوقیان را شرح دهد ؛									
محدوده جغرافیایی حکومت های غزنوی، سلجوقی و خوارزمشاهی را در نقشه های تاریخی تشخیص دهد؛									

اهداف کلی		اهداف جزئی		عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی			بارم بندی	
					فرایندی				
					پایه‌آوردن	فهمیدن	کار بستن	نوبت اول	نوبت دوم
شناسایی و بررسی علل، آثار و پیامدهای سیاسی، اجتماعی و اقتصادی هجوم مغول و تیمور و فراز و فرود حکومت‌های ایلخانان و تیموریان با جست و جو، گردآوری و بررسی شواهد و مدارک		زمینه‌ها، علل و عوامل هجوم مغولان به ایران و روند تشکیل حکومت ایلخانان و تیموریان را بیان کند؛		درس یازدهم؛ حکومت، جامعه و اقتصاد در عصر مغول-تیموری	*	*			
		تفاوت‌های دوره نامسلمانی و دوره مسلمانی مغولان در ایران را از جهات مختلف سیاسی، اجتماعی و اقتصادی فهرست کرده و ارزیابی کند؛			*	*			
		آثار و پیامدهای اجتماعی و اقتصادی هجوم مغولان و تیمور به ایران را بیان کند؛			*	*			
		اوضاع اجتماعی (گروه‌ها و قشر بندی اجتماعی، حقوق و قوانین) و تغییرات آن را در دوران ایلخانان و تیموریان توضیح دهد؛			*	*	*		
		وضعیت شهر و شهرنشینی و دگرگونی‌های آن را در عصر ایلخانان و تیموریان شرح دهد؛			*	*	*		
		اوضاع اقتصادی (تغییر و تحولات کشاورزی، تجارت و نظام مالیاتی) ایران در عصر مغول را توضیح دهد؛			*	*	*		
		محدوده جغرافیایی حکومت‌های ایلخانی و تیموری را در نقشه‌های تاریخی تشخیص دهد؛			*				
		محدوده زمانی سلسله‌های ایرانی مذکور را از متن کتاب استخراج کرده و روی نمودار خط زمان نشان دهد؛			*				

بارم بندی		سطوح شناختی			عنوان فصل (محتوا)	اهداف جزئی	اهداف کلی
		فرایندی					
نوبت دوم	نوبت اول	کار بستن	فهمیدن	یادآوردن			
		*	*		درس دوازدهم؛ فرهنگ و هنر در عصر مغول- تیموری	علل، چگونگی، آثار و نتایج گروش مغولان به اسلام را توضیح دهد؛	شناسایی و بررسی علل و نتایج مهم تحولات و دستاوردهای فکری و فرهنگی جامعه ایرانی در عصر مغول - تیموری با تکیه بر شواهد و مدارک
			*	*		علل گسترش تصوف و آثار و نتایج آن را توضیح دهد؛	
			*	*		در مورد وضعیت هنر نگارگری و خوشنویسی در عصر ایلخانان و تیموریان توضیح دهد؛	
			*	*		در مورد جایگاه علوم در عصر مغول – تیموری توضیح دهد؛	
			*	*		ویژگی‌های هنر و معماری در عصر ایلخانان و تیموریان را شرح دهد؛	
			*	*		جایگاه ادبیات در عصر ایلخانی و تیموری را بیان کند؛	
			*	*		وضعیت تاریخ‌نگاری عصر مغولان و تیموریان را توضیح دهد	

اهداف کلی	اهداف جزئی	عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی			بارم بندی	
			فرایندی				
			پادآوردن	فهم‌پین	کارستن		
نوبت دوم	نوبت اول						
شناسایی و بررسی زمینه‌ها و پیامدهای شکل‌گیری حکومت صفوی و علل و آثار رویدادها و تحولات مهم و سرنوشت ساز سیاسی و اقتصادی دوران زمامداری صفویان با جست و جو، گردآوری و بررسی شواهد و مدارک	زمینه‌ها و عوامل مؤثر بر شکل‌گیری حکومت صفوی را در ایران توضیح دهد؛	درس سیزدهم؛ تحولات سیاسی و اقتصادی ایران در دوره صفوی	*	*		درس سیزده و چهارده مجموعاً ۲/۵ نمره دارد که نحوه اختصاص نمره به هر درس به نظر طراح سؤال بستگی دارد.	
	روند شکل‌گیری و تثبیت حکومت صفویان را توضیح دهد؛		*	*	*		
	آثار و پیامدهای مهم سیاسی، اجتماعی و مذهبی تأسیس حکومت صفویان را بیان کند؛		*	*			
	وضعیت حکومت صفوی در عصر اقتدار و شکوفایی را با توجه به اقدامات مهم شاه عباس اول توضیح دهد؛		*	*			
	عوامل و دلایل ضعف و سقوط صفویان را بیان کند؛		*	*			
	اوضاع اقتصادی ایران در عصر صفوی را توضیح دهد؛		*	*			
	عوامل مؤثر بر روابط خارجی ایران با همسایگان و دولت‌های اروپایی را شرح دهد؛		*	*			
	آثار و نتایج سیاسی، اقتصادی و فرهنگی مناسبات خارجی ایران در عصر صفوی را توضیح دهد؛		*	*			
	محدوده زمانی حکومت صفوی را از متن کتاب استخراج کرده و روی نمودار خط زمان نشان دهد؛		*				
	محدوده جغرافیایی حکومت صفوی را در نقشه‌های تاریخی تشخیص دهد.		*				

بارم بندی		سطوح شناختی			عنوان فصل (محتوا)	اهداف جزئی	اهداف کلی
		فرایندی					
نوبت دوم	نوبت اول	کار بستن	فهمیدن	یاد آوردن			
				*	درس چهاردهم؛ فرهنگ و تمدن در عصر صفوی	زمینه‌های شکوفایی فرهنگ و هنر در عصر صفویه را فهرست کند؛	شناسایی و بررسی دستاوردهای فرهنگی و تمدن ایران در دوره صفوی با جست و جو، گردآوری و بررسی شواهد و مدارک
		*	*	*		نظام تعلیم و تربیت و وضعیت مراکز آموزشی را در دوره صفوی توضیح داده و ارزیابی کند؛	
			*	*		جایگاه علوم و معارف (معارف شیعه، ادبیات، تاریخ و علوم تجربی و ریاضیات) در عصر صفوی را توضیح دهد؛	
		*	*	*		علما و دانشمندان و مشاهیر علمی عصر صفوی و آثار و اقدامات مهم آنان را فهرست کند	
		*	*	*		در مورد دستاوردها و ویژگی‌های شاخص معماری ایران را در دوره صفویان توضیح دهد؛	
			*	*		آثار برجسته هنرمندان نگارگر ایرانی در عصر صفوی را فهرست کرده و ویژگی‌های آنها را توضیح دهد؛	
		*	*	*		در مورد جایگاه هنر فرش‌بافی و صنایع نساجی و فلزکاری ایران را در عصر صفوی توضیح دهد.	

اهداف کلی		اهداف جزئی		عنوان فصل (محتوا)	سطوح شناختی			بارم بندی	
					فرایندی				
					پادآورین	فهمیدن	کار بستن	نوبت اول	نوبت دوم
شناسایی و بررسی علل، آثار و پیامدهای مهمترین تحولات سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی اروپا را در دوران قرون وسطا با جست و جو، گردآوری و بررسی شواهد و مدارک		در مورد سرنوشت متفاوت دو امپراتوری روم غربی و روم شرقی را در اوایل قرون وسطا با ذکر دلیل توضیح دهد؛		*	*			۵/۱ نمره	
		پیامدهای سیاسی و اجتماعی یورش ژرمن‌ها به اروپا و سقوط امپراتوری روم غربی را فهرست کند و تأثیرات شاخص شارلمانی بر تاریخ اروپای غربی در قرون وسطا را شرح دهد؛		*	*				
		در مورد نظام فئودالیسم در اروپا توضیح داده و عوامل و دلایل گسترش و تحکیم نظام فئودالی و آثار آن در قرون وسطا را بیان کند؛		*	*	*			
		علل، عوامل، نتایج و پیامدهای اقتصادی و فرهنگی جنگهای صلیبی را توضیح دهد؛		*	*	*			
		موقعیت دینی، فرهنگی و سیاسی کلیسا و ابزارهایی را که برای گسترش و تحکیم نفوذ خود استفاده می‌کرد را توضیح دهد؛		*	*				
		دلایل اتحاد و درگیری پاپ‌ها و پادشاهان در قرون وسطا را بیان کند؛		*	*	*			
		عوامل مؤثر بر رونق فعالیت‌های علمی و فرهنگی اروپاییان را در نیمه دوم قرون وسطا را فهرست کند.		*	*				

بارم بندی		سطوح شناختی			عنوان فصل (محتوا)	اهداف جزئی	اهداف کلی
		فرایندی					
نوبت دوم	نوبت اول	کار بستن	فهمیدن	پیدا کردن			
۵/۱-نمره			*	*	درس شانزدهم؛ رنسانس و عصر جدید	درباره مفهوم رنسانس و دوره زمانی آن توضیح داده و جایگاه ایتالیا به عنوان خاستگاه رنسانس را ارزیابی کند؛	شناسایی و بررسی چگونگی شکل گیری رنسانس و تحولات و نتایج آن با جست و جو، گردآوری و بررسی شواهد و مدارک
				*		زمینه ها و عوامل ظهور رنسانس را بیان کند؛	
			*	*		آثار و نتایج رشد شهرنشینی و تجارت در ظهور رنسانس را بیان کند؛	
		*	*			نقش جهان اسلام در ظهور تحولات رنسانس را ارزیابی کند؛	
			*	*		دستاوردها و تحولات مهم عصر رنسانس را بیان کند؛	
		*	*	*		تحولات رنسانس در ساحت اندیشه، هنر، آموزش و علم را توضیح دهد؛	
		*	*	*		انگیزه، عوامل و آثار اکتشافات جغرافیایی را بیان کند؛	
			*	*		چگونگی شکل گیری جریان استعمار و آثار آن را توضیح دهد؛	
		*	*	*		علل و آثار و نتایج نهضت پروتستان را شرح دهد؛	
				*			

ملاحظات

- ۱- طراحان محترم آزمون نهایی توجه داشته باشند که تمامی پرسش‌ها باید بر اساس جدول راهنمای عملی آزمون ارزشیابی و جدول بارم‌بندی (کمی و کیفی) کتاب طراحی شوند.
- ۲- طراحان محترم آزمون نهایی تنها مجازند مطابق بند شش جدول بارم‌بندی کیفی، **تنها با ارائه داده یا شواهد یا تصویر در برگه امتحانی**، از "نمودار"ها، "جدول"ها، "تصاویر" و "شواهد و مدارک" پرسش طراحی کنند و مطلقاً مجاز نیستند به شکل دیگری هیچ پرسشی به ویژه به شکل به‌خاطر آوردنی طرح کنند.
- ۳- طراحان محترم آزمون نهایی تنها مجازند که **وقایع ذکر شده در متن درس** را مدنظر قرار دهند و مجاز نیستند از جزییات خط زمان صفحات ۲۵، ۲۸، ۴۶، ۱۱۷، ۱۴۶ و ۱۴۷ پرسش مطرح کنند.
- ۴- طراحان محترم آزمون نهایی تنها مجازند **محدوده قلمرو تمدن‌ها و حکومت‌ها** را مورد پرسش قرار دهند و مجاز نیستند از جزییات نقشه‌ها یا زیرنویس آنها پرسش مطرح کنند. به‌طور مثال در درس دهم دانش‌آموز بتواند محدوده جغرافیایی سلسله‌ها را در نقشه‌های تاریخی نشان دهد و لزومی به نشان دادن جزییات نیست.
- ۵- طراحان محترم آزمون نهایی مجاز نیستند از تکلیف‌هایی با عنوان "فکر کنیم و پاسخ دهیم" یا "کاوش خارج از کلاس" یا "بحث و گفتگو" یا "استنباط تاریخی" یا "یک توضیح" یا "بیشتر بدانیم" یا "پاورقی‌ها" پرسش طراحی نمایند.

بارم‌بندی کیفی

ردیف	نوع پرسش	نمره
۱	به خاطر آوردن؛ مانند: پرسش‌های کوتاه پاسخ، جور کردن، چند گزینه‌ای، صحیح و غلط، تکمیل کردن (جای خالی) توجه: ۱- در سؤال جور کردن، تمامی واژگان یا اصطلاحات مربوط به ستون پاسخ از یک جنس یا نوع باشد. ۲- طراحی سؤال‌های تکمیل کردن یا جای خالی توصیه نمی‌شود، چنان‌چه مایل به طرح چنین پرسش‌هایی هستید، واژگان و یا اصطلاحات مهم حذف شده را در پرسش‌نامه درج نمایید و از دانش‌آموزان بخواهید که واژه یا اصطلاح مناسب را در جای خالی درج نمایند.	حداکثر ۳
۲	تعریف اصطلاحات یا مفاهیم تاریخی؛	حداکثر ۳
۳	توصیف، فهرست، طبقه‌بندی اجزاء یا ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی؛	حداکثر ۵
۴	تلخیص، تشریح و تحلیل زمینه‌ها، علل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی؛	حداقل ۷
۵	مقایسه پدیده‌های تاریخی (نقش و عملکرد شخصیت‌ها؛ شخصیت‌ها؛ شرایط ظهور و سقوط تمدن‌ها و حکومت‌ها؛ رویدادها و تحولات مهم و...) توجه: محتواهای مقایسه شده می‌تواند مربوط به درس‌ها و فصل‌های مختلف باشد و نه صرفاً یک درس یا فصل	حداقل ۲
۶	کاربست شواهد و مدارک تاریخی (نقشه‌ها، نمودارها، آثار و بناها، کتیبه‌ها، اسناد و متون) و استخراج و استنباط دلالت‌های آنها توجه: در طراحی چنین سؤال‌هایی، یک یا چند مورد از شواهد و مدارک تاریخی را در پرسش‌نامه ارائه و ذیل آن پرسش‌هایی را طرح نمایید. لازم است در طراحی سؤالات مربوط به نقشه‌ها و نمودارها به مندرجات جدول راهنمای عملی آزمون‌نهایی توجه شود. لازم به توضیح است که شواهد و مدارک تاریخی می‌تواند از خارج کتاب درسی نیز طرح شود، مشروط به آنکه کاملاً مرتبط با محتوای آموزش داده شده و در سطح شواهد و مدارک کتاب درسی باشد.	حداکثر ۳
۷	اظهار نظر و قضاوت: توجه: اظهار نظر و قضاوت می‌تواند درباره شخصیت بزرگ، رویدادهای مهم و تأثیرگذار تاریخی، آثار و بناهای باستانی موجود در سایت‌های تاریخی و موزه‌ای که مورد بازدید دانش‌آموز قرار گرفته و یا موضوعاتی که راجع به آن جست‌وجو پژوهشی کرده‌اند، انجام شود. لازم به ذکر است که هدف از این‌گونه پرسش‌ها، دستیابی دانش‌آموزان به پاسخی یکسان نیست و لذا ارزش‌گذاری و تخصیص نمره با پاسخ‌های چنین سؤال‌هایی براساس تناسب جواب با پرسش و نحوه استدلال و ساماندهی مطلب انجام شود.	حداکثر ۲